ÇINARALTI

MİLLİ KÜTÜPHANE
ANKARA

SAYI 136

HAFTALIK FİKİR VE SANAT MECMUASI

KURUŞ 20

Bu top 20 kilo ağırlığında bir mermiyi o kadar yükseğe atmaktadır. ki bu yükseklik dünyanın herhangi uçağının yükseklik kabiliyetini geçmektedir. Bu silâh elle veya uzaktan otomatik olarak kullanılmaktadır.

Yeni Amerikan uçaksavar topunun vizörü. Vizör otomatiktir. Topla ayar edilmiştir.

YAKINDA

Bugün

Sanat, edebiyat, fikir, aktüalite dergisi ÇIKIYOR !

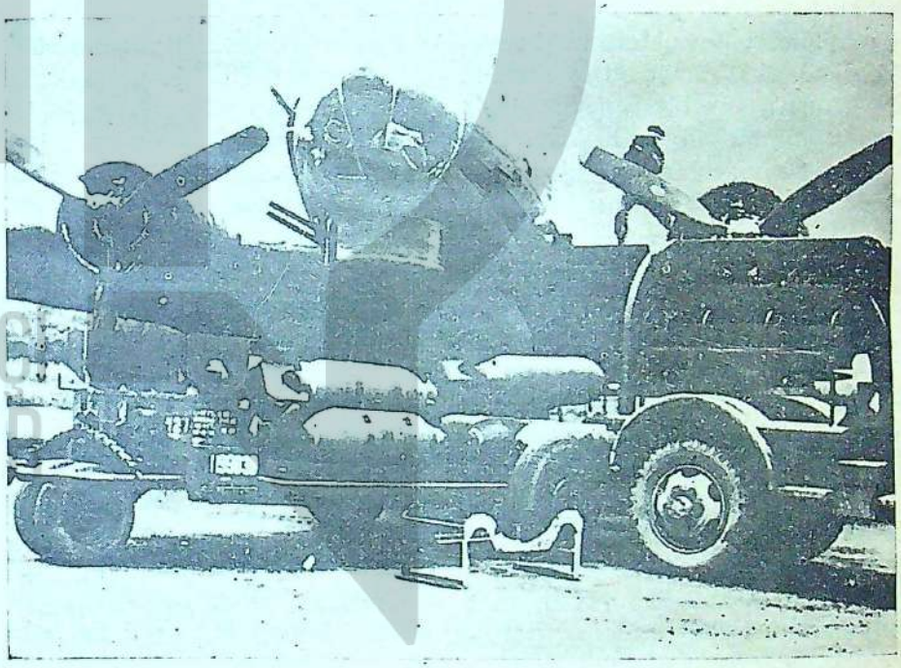

Şerburg'da müttefiklerin uçak meydanında uçan kaleler bin kiloluk bombalarla dolduruluyor.

Müttefiklerin istilâ hareketlerine ait çıkış resimleri

MİLLİYET DERGİLER

AKTÜALİTE

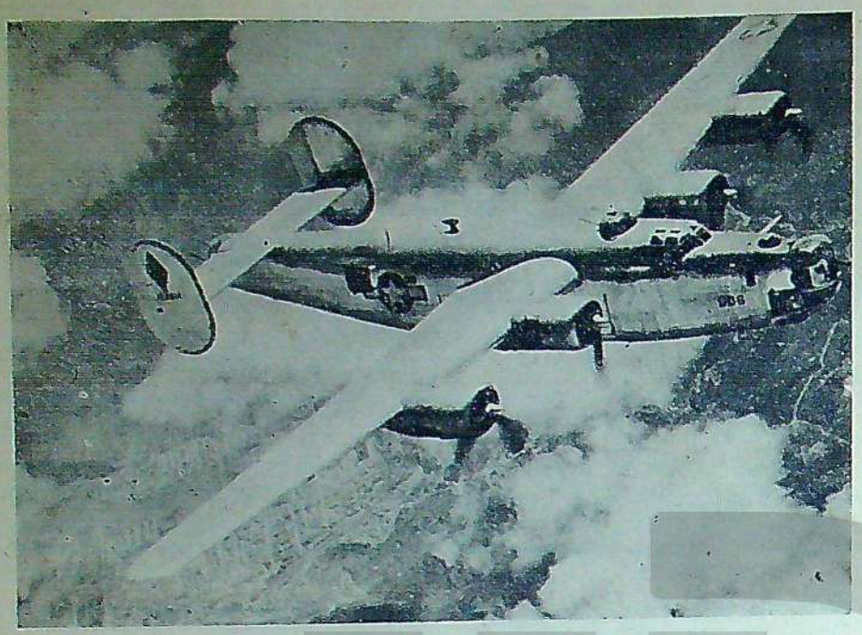

Alman mevzilerini bombalıyan Amerikan hava kuvvetlerinden B — 24 tipinde yeni bir bomba uçağı

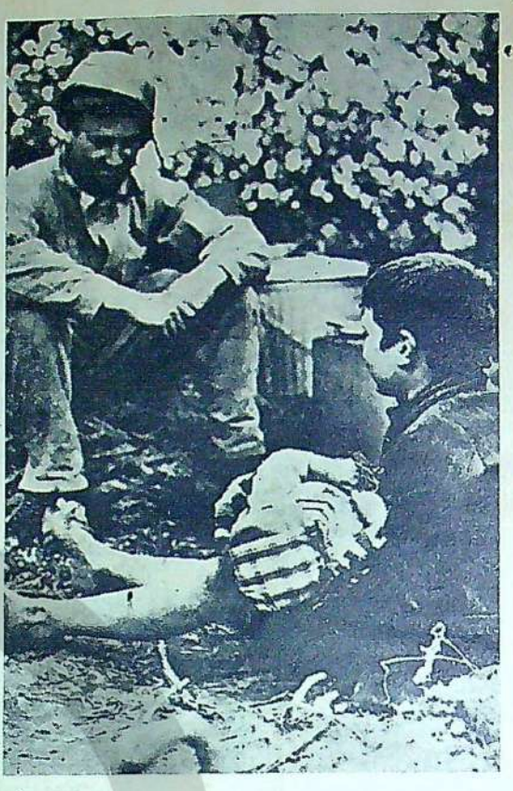

İtalya cephesinde, istirahat esnasında küçük kardeşini kucağında tutan bir çocukla konuşan bir Amerikan askeri

Hollywood yıldızı Alexis Smith yeni bir gece saten tuvaletiyle

Roma yolunda müttefikler açılmış çukurlara raylar döşeyerek tankları geçiriyorlar

Yugoslav çeteci kadınları kendilerine dağıtılan silâhları kullanmayı öğreniyorlar

PEK YAKINDA

BUGÜN

Sanat, Edebiyat ve Aktüalite Dergisi

ÇIKIYOR !

ÇINARALTI

SAYI : 146 — CİLT : 6
ABONE :
Seneliği: 1000 — Altı aylığı 500
Üç aylığı: 250 kuruş
Fiatı : 20 Kuruş

Sahibi ve Neşriyat Müdürü
ORHAN SEYFİ ORHON
—
Telefon: 22129

15 Temmuz 1944
İDARE:
İstanbul, Ankara caddesi No. 47
İHTAR :
Gönderilen yazı ve resimler neşredilsin, edilmesin geri verilmez.

Anadolu

Orhan Seyfi ORHON

Anadoluda yepyeni bir oluşun farkında mısınız? Bu geniş anatoprak, ağaçların büyümesi ve filizlenmesi gibi ağır ağır fakat mütemadî ve çok çeşitli bir gelişme içinde olduğu için gözümüze çarpmıyor. Yollar yapılıyor, tarlalar açılıyor, binalar, fabrikalar kuruluyor, yeni kıymetler ve zekâlar beliriyor... Hayatın bu umumî değişmesi fâsılasız devam ettiği için bize hiçbir şey olmuyormuş gibi gelmektedir. Beş sene, on sene evvelki Anadoluyla bugünkünü yanyana getirebilsek, aradaki baş döndürücü farkı göreceğiz. Dün kağnı geçemiyen yoldan bugün tren geçmektedir.

Dün, çıkrık sesi duyulmıyan yerde bugün fabrika işlemektedir. Dünkü arık toprak bugün tarladır. Dünkü yıkık duvar bugün mekteptir. Dünkü cahil ve tembel çocuk bugün çiftçidir, küçük esnaftır, mütehassıs işçidir, köy enstitüsünde talebedir.

Anadolu, geniş ve feyizli koynunda yarımın müteşebbis iş adamından genç şairine kadar her çeşidini sessiz sadasız yetiştiriyor. Bence, yarının özlü ve orijinal şairi de Anadoluda yetişecektir. Şiirimizin bugünkü yüzüne yakından bakın, bunu görürsünüz. Bir, Feyzi Halıcı, bir Zafer Arıkbağ, bir Osman Atillâ, bir Zeki Ömer Defne hepsi Anadolu çocuklarıdır. Şiirin asıl lezzeti, asıl usaresi onların hazırladıkları peteklere yavaş yavaş doluyor. Bu oluş, balını vermek için bizi çok bekletmiyecek, sanırım. Anadolu, büyük bir kovan halinde yepyeni bir cemiyetin vızıltıları içindedir. Dallar çiçek açmış, usaresini onlar için saklıyor. Bolluk getiren bir güneş altında herşeyin tam kıvamına ve tam kemaline ereceği gün uzak değildir.

Anadoluda her gün doğan ve her gün biraz daha gelişen yeni hayatın oluşunu selâmlıyalım!.

Orhan Seyfi ORHON

MİLLİ KÜTÜPHANE ANKARA

241

Seçme Sözler

★ Başarı, her zaman âdil adamların kârı olmadığı gibi mücrimlerin de asla cürmünü affettirmez. J. Simon

★ Doğru bir dâvanın ergeç muzaffer olması icabeder. J. Simon

★ Hiddete kapılmak, bir başkasının yaptığı hatanın intikamını kendi nefsimizden almak demektir. Swift

★ En güzel intikam bize sataşan kötü kimselere benzememekle alınır. Marc. Aurèle

★ Başkasının hal ve hayatını tenkide hak verecek kadar temiz bir hayat mevcut değildir. Mme. de Lambert

★ Sefihlerin hayatı uzun süren bir intihardan başka bir şey değildir. Fonssagrives

★ Tabiat, hayatımızı kısa yaratmış değildir. Onu kısaltan biziz. Sénéque

★ Evlerimizde mobilye, daima, havadan daha fazladır. Fonssagrives

★ İnsanı sıhhatta tutan yediği yemek değil, hazmedebildiği yemektir. Bu prensip vücut için böyle olduğu kadar kafa için de böyledir. Franklin

★ Sıhhat bahsinde hatırlıyalım ki su almıya başlıyan bir gemi ne kadar kalafata çekilse yine yepyeni bir gemi yerine geçemez. Blackie

★ Devrimizde alkolizm, tarihî âfetlerden kıtlık, veya harbden fazla tahribat yapmaktadır. Gladstone

★ Koleradan tedehhüş edenler olmuştur. Alkol, ondan aşağı bir âfet değildir. Fonssagrives

★ Alkole alışan bir millet yer yüzünden silinmekte olan bir millettir.. Dr. Legrain

★ Tembel, cemiyete karşı hırsızlık eden bir kimsedir. Phocylide

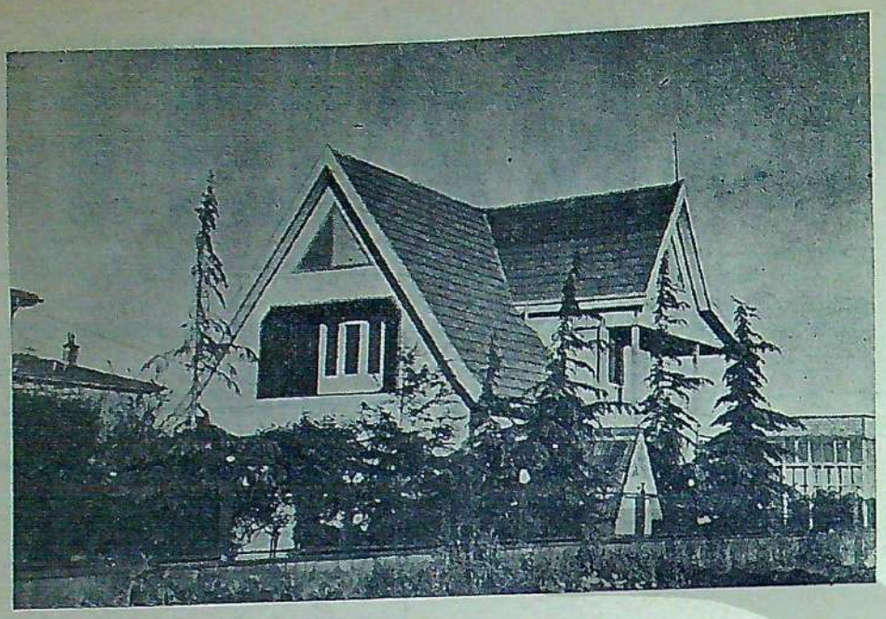

Memur evleri

Hükûmet, Ankarada ev buhranını düşünerek memur evlerinin hemen yapılmasına karar verdi. Darısı İstanbuldakilerin ve bütün memurların başına! Dar gelirli vatandaşlar zümresine giren bir memur hayatta gaye nedir? Evlenmek, nüfuzu, mesut bir aile kurmak ve bir ev sahibi olmak.

Evlenmekle, ev sahibi olmak arasındaki sımsıkı bağ, bu kelimelerin aynı köklerden yapılışından da belli. Türkçede (izdivaç) karşılığı (evlenme) yi kullanıyoruz. (Evlenme) nin bir mânası da ev sahibi olmaktır. (Türk medeniyet tarihi) evlenmek hakkında şu izahatı veriyor:

«Türkler, izdivaca (evlenmek) (Ev bark sahibi olmak) derler. (Bark) Orhun kitabesinde (mâbet) mânasınadır. Hâkan türbelerinin yanında bir mâbet yapılır, orada kurbanlar kesilirdi. (Ev) de mukaddes bir mâbet olduğundan (bark) adını alırdı.

Eski Türklerde, bir genç evlenirken ne karısını, kendi babasının ocağına getirirdi, ne de kendisi karısının ocağına girerdi. İçgüveylik olmadığı gibi iç gelinlik te yoktu. Erkek, baba ocağı emvalinden hissesini alır, kız da (yumuş) adlı bir cihaz getirirdi. Bu cihaz, aile arasında verilen hediyelerden, armağanlardan terekküp ederdi. Gelinle güvey mallarını birleştirerek müşterek bir ev sahibi olurlardı.»

Bugünkü dilimizde bir evin temeline dayanmıyan, evliliğin makbul birşey olmadığını gösteren hoş bir tâbir vardır: «İçgüveyisinden hallice» deriz. Kayın babasının evine sığınan adam mesut olamıyacağı için ondan biraz hallicesi de beğenilmiyor. Bir ata sözü, insanlığın gayesini şöyle anlatıyor : «Dünyada mekân, ahrette iman». Felâketlerin en büyüğü (evi başına yıkılmak) tır. Serseri karşılığı (haneberdûş) diyoruz. (Hane harap) kötü sözlerimizden biridir. Şair Deli Hikmet, kendine leym eden bir gazelinde:

Tek başıma kalsam şeh-i merdane kul olmam
Viran olası hanede evlâdü ayal var

Diyor. Haneden mürekkep isimleri yapıyoruz: Şişhane, Kâğıthane gibi. Haneyi, musikide, riyaziyede ıstılah olarak kullanmışız. (Asil) karşılığı (hanedan) demekteyiz.

Sözlen de fiilen de hayatımızda bu kadar mühim bir yerken eve Ankaradaki dar gelirli memurların kavuşmasındaki sevinç kolay anlaşılır. Bu evlerin planı, arsası ve sermayesi hazır duruyor. Pek az bir zaman sonra da yapılıp meydana çıkacak. Bir ev sahibi olacak bu vatandaşlar için bundan sonraki temennimiz ikinci mânasile de içlerinde evlenmemiş olanların kalmamasıdır. Türkiyenin nüfuzunun ve nüfusunun artmasına en çok yardım etmeyi artık onlardan bekliyebiliriz. Barem kanununda yapılan genişlemeleri kendilerine bir ev hediyesi saysınlar. Son günlerde gazetelerde uzun uzadıya bahsedilen (Mardin) deki (Beşiz) lerin aslı çıkmadı. İnşallah, bu doğum bereketi yakında Ankarada meydana çıkar.

MERAKLI ŞEYLER

Şu sebzeleri yiyenler bu meziyetleri veya kusurları kazanırlarmış:

İspanak: İrade ve enerji,

Havuç: İtidal ve sükûnet

Taze fasulye: Muhayyile kuvveti, hulyacılık.

Kuru fasulye: Zekâ ve feraset.

Bezelye: Hercailik ve züppelik

Patates: Hissizlik, betaet.

Tırnaklarımızın renginden sıhhatte olup olmadığımız anlaşılabilirmiş. Meselâ şu renkler karşılarındaki illetlere alâmet imiş:

Pembe tırnak: Sıhhatimiz mükemmel.

Parlak tırnak: Tiroid gud deler işlemiyor

Soluk renkli tırnak: Fakrüddem

Beyaz tırnak: Sorofule alâmeti

Kırmızı tırnak: Kalb hastalığı ve muhtemel nüzul

Mavımtırak tırnak: Kan deveranı bozuk

Sarı tırnak: Verem alâmeti.

Kadıköy kız Enstitüsü

Ropörtaj - Burhan Tan

Elişleri odası

Beyaz oda

Eşyalara dair izahat veren enstitünün genç mezunları

Kadıköy Kız Enstitüsünde açılan elişleri sergisi bir çok yenilikleri ortaya atmış oldu. Binlerce kişinin gezdiği bu sergiyi ben de ziyarete gittim. Kapıda bekliyen karşılayıcı talebelerden birinin refakatile gezmeğe başladım. İsminin Asüman Kipman olduğunu öttrendiğim bu genç bayan ilk önce bana ansızın mutfak kısmını gösterdi. Sağımda solumda hazırlanmış pastalar, ocak başında pasta yapmakla uğraşan talebeler göze çarpıyordu. Buradan ikinci kata çıktık. Her biri birbirinden daha güzel tanzim edilmiş odaları geziyoruz: Beyaz oda, elişleri odası, şapka odası, erkek eşyalarına mahsus oda, sipariş odası ve en son plâj odası.

Bayan Asüman Kipman izahat veriyor:

— Şu gördüğünüz minder hepimizin bildiği âdi kömür cuvalından yapılmıştır. Şu albüm, kumaş parçalarının yapıştırılmasile meydana gelmiştir. Şu çantalar, dikiş kutuları bildiğimiz bahçıvan sazındandır.

Kadıköy Kız Enstitüsünde işe yaramaz diye bir tarafa attığımız bu gibi şeylerden birçok zarif, kıymetli, lüzumlu eşya meydana getirilmiştir, bunların yapılışındaki ince zevk ve sanat Türk kızlarının bu işlerdeki zevkini ve kabiliyetini gösteriyor. Enstitüde mevcut olan herşey talebelerin eseridir.

Pek zeki ve pek çalışkan olduğunu hissettiren Asüman Kipman'a sordum:

— Enstitüye devam eden arkadaşlarımız çok mudur?

— Evet, dedi, gece kurslarile beraber beş yüze yakın. Yüksek tahsil görenler de iyi bir ev kadını olmak için Enstitümüze geliyorlar. Onlar için gece kurslarımız var.

Bu güzel müesseseden içim zevk ve ümit dolu ayrıldım.

MİLLİYETÇİ DERGİLER

Kültürpark Tenis kulübü

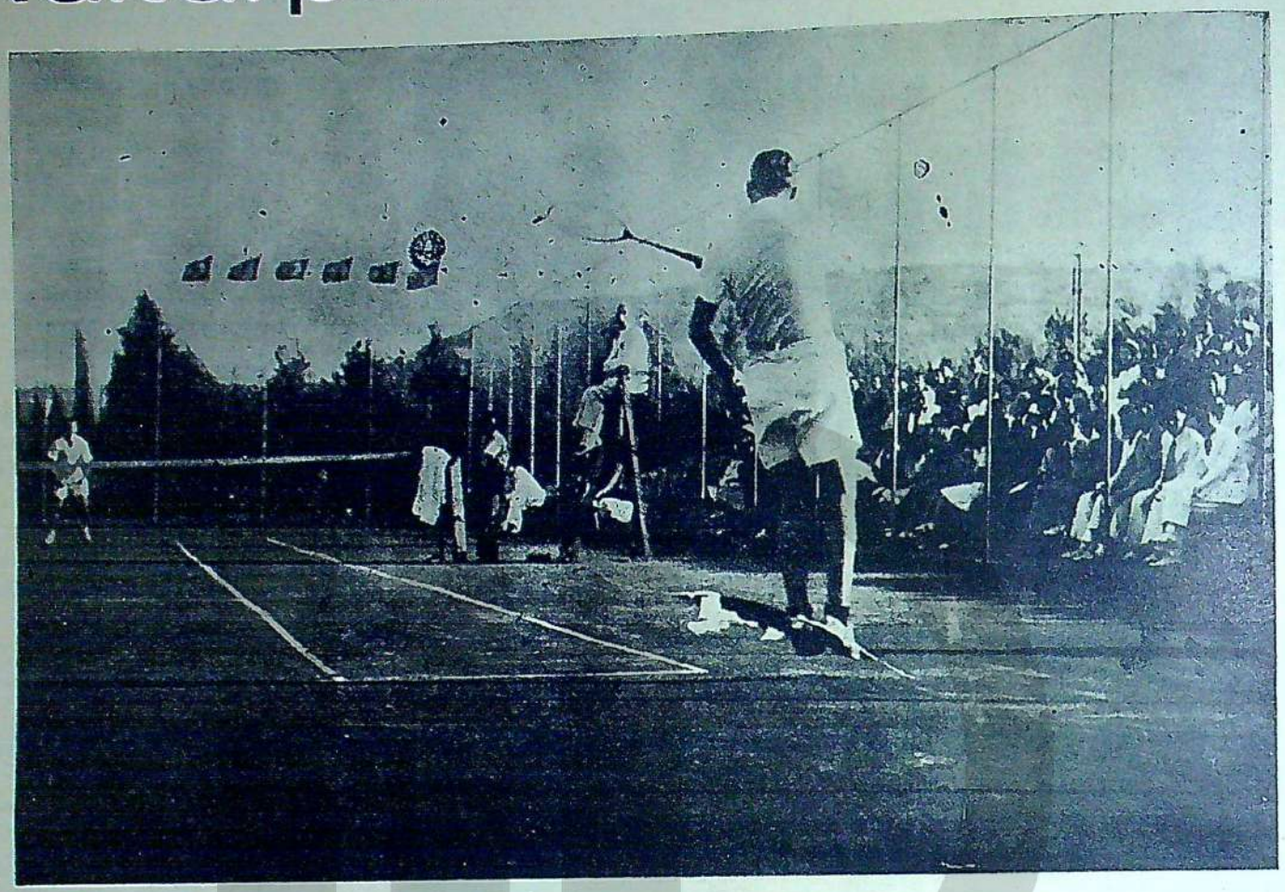

Türkiyenin, hattâ bütün Balkanların en şık ve en güzel kulübü

Yazan: Halit Oğuz KİPER

Mücadele sporlarının en kibarı ve en güzeli olan tenis yıllardanberi memleketimizde oynanmaktadır. Şüphesiz ki, halkımız bu cazip ve nezih sporu beğeniyor, seviyor ve takdir ediyor.

İzmir Kültürpark tenis kulübü kortu

Bugün bizde de tenis en çok rağbet ve alâka gören sporlar arasındadır. Sıhhat ve neşe için en güzel, zevkli ve faydalı spor tenistir. Ne kara kışın hırçın ve sert havalarında, ne de yaz aylarının tatlı ve ılık havalarında oynandığı zaman derin zevk ve heyecanını asla kaybetmiyen tenis, narin ve ince bir spordur. Bu bakımdan gittikçe daha büyük bir alâka görmekte ve ilerlemektedir. Güzel, cazip ve mevzun hareketlere istinat eden tenis sporu vücudu güzelleştirerek, sıhhati korumak, taze ve genç nesilleri dinç ve enerjik, sağlam yetiştirmekte, çok mühim bir rol oynamaktadır.

Sportmen nesiller her türlü sporla gelişebilirler. Milletler bilhassa genç kızlarını ve gençlerini yetiştirmekte en ziyade tenis sporuna baş vurmaktadırlar. Tenis ayni zamanda insan hayatında işe yarar bir takım iyi va-

Bay Numan Menemencioğlu klüpte

sıflar kazandıran bir spordur da. Kazanılan bu iyi vasıflar hayatın her safhasında işe yarar.

Bu nezih ve faydalı spor, İzmir bölgesinde de cidden çok büyük ve yakın bir alâka görmektedir. Muhitin tenise karşı gösterdiği yakın sevgiyi, ve güyük rağbeti sezen İzmirin, değerli simaları, geniş ve bol gayretler sarfederek Kültürpark tenis klübünü en güzel ve en modern bir şekilde kurmağa muvaffak olmuşlardır.. 1939 yılında törenle açılan, klüp, İzmirin olduğu kadar bütün Türkiyenin bu alandaki çalışmalarına cevap verebilecek bir durumda bulunuyor. Memleketimizin ileri spor müesseselerinden biri Kültürpark tenis klübü halen Denizli mebusu enerjik Dr. Behçet Uz, İzmirin çok değerli ve çalışkan belediye reisi Reşat Leblebicioğlu, Verem mücadele cemiyeti reisi diştabibi Ali Halim Bayer, Afyon Mebusu Suat Yurtkoru'nun derin ve gayretli çalışmalarile vücut bulmuştur.

Tenis klübünün başkanlığını beş senedir tam bir başarı içinde yapmakta olan Ali Halim Bayer cidden İzmirin çok sevilen ve kıymetli bir simasıdır. Aradan geçen bu müddet zarfında, bazı güçlüklere rağmen klüp, kıymetli Halim Bayer ve arkadaşlarının gayretlerile, büyük ve geniş başarılar göstermiştir. Klüp reisinin kıymetli ve önemli çalışmalarile, tenis klübü kısa bir zamanda muvaffak bir müessesemiz olmuştur. Ötedenberi Ali Halim Bayer spor işlerine ve bilhassa tenis sporuna karşı azimli çalışmalarile İzmirin en eski, ilk kortlarını yaptırmış ve Karşıyaka semtinin spor alanında hususi ve güzel tenis kortlarını tesis ettirmekle yalnız bu işe olan ilgisini belirtmekle kalmamış, aynı zamanda spor sahasında muhitin çok esaslı bir ihtiyacını karşılamış bulunmaktadır. Halim Bayer, bugün tenisi kendine has, güzel hususiyetlerile oynamakta ve oyunu beğenilmektedir.

Onun mütemadi gayretile İzmir tenis klübü muntazam ve modern durumu ile de birinciliği almış spor müesseselerimiz arasında bulunuyor.

İzmir Kültürpark tenis klübünün, kurulmasında o zaman bölge spor başkanı olan sayın Reşat Leblebicioğlunun çok kıymetli faaliyetlerini burada takdirle kaydetmeği vazife sayarım. Klübün inşaatı esnasında cidden büyük gayretleri görülen Cahi Çeçen kıymetli bir yüksek mühendisimizdir.

Tenis klübünün beş yıllık faaliyet bilânçosunu ve bazı defalar imkânsızlıkları yenmek suretile elde ettiği başarıları, her türlü takdirin fevkinde buldum. Bu faaliyetler bol ve mütenevvidir.

Klübü ziyaret eden birçok ecnebiler ve tenisciler bu derece mükemmel ve güzel bir tenis klübünün değil Türkiyede Yakınşark ve Balkanlarda da bulunmadığını takdir ve hayranlık duygularile dolu olarak söylemişlerdir.

Halim Bayerin, yakın alâka ve delâletile Tenis klübünü gezerek faaliyetlerini yakından görebildim. Ve en güzel oyuncularının oyunlarını zevkle seyrettim.

Son defa, İstanbul mebusu ve eski hariciye vekili N. Menemencioğlu klübü ziyaret ederek, oyuncularının faaliyetlerini gözden geçirmiş, yeni yetişen Türk teniscilerini tebrik etmiştir. Bilhassa Zafer Adman, ve Nebil Altuğ dikkati çeken genç elemanlar arasındadır. Sayın İstanbul mebusu klübün çok muntazam durumunu ve klübün güzel idaresini beğe-

(Sonu 11 inci sayfada)

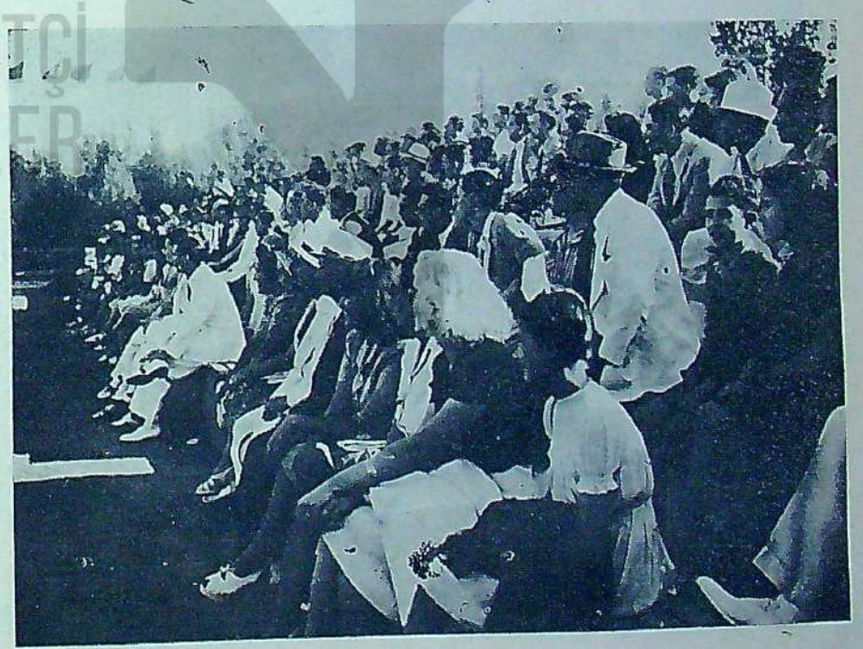

Maçı heyecanla seyreden seyirciler

Gençlik, Deniz ve Spor

Yıldızların

★ Henry Carey Afrikada dört metre uzunluğunda bir aslan avlamış olmakla meşhurdur.

★ Charles Ruggles polis romanlarını okumasını pek sever. Haftada üç dört tanesini okumazsa rahat edemez.

★ Frances Drake birşeyle iftihar eder: Ceddi meşhur korsan Henry Morgan ile.

★ George Raft vaktile New-York şehrinde bir bakaliye mağazasının kamyonunun şoförlüğünü yapmıştır.

★ Bing Crosby (Kara ayaklılar) ismindeki Amerikada Kızılderililer kabilesinin fahrî âzasındandır.

★ Horold Lloyd sağ eli ile olduğu kadar sol eliyle de tenis oynıyabilir.

★ İda Lujino'nun tuhaf bir merakı vardır: Terlik koleksiyonu yapmak. Yüz muhtelif cinsten mürekkep bir terlik koleksiyonu vardır.

★ Grace Bradley Amerikanın neresine gitse mutlaka tayyare ile seyahat eder.

Yaz olsun

Yaz olsun yaz, elâ gözler sükûtî bir niyâz olsun
Hayâl ömrüm içün tekrar uzun bir imtiâz olsun.

Ağaçlar kursun artık tak ümîdin şâhrâhında
Çiçekler nutka gelsin, yâseminler sâfi nâz olsun.

Felekten kâm alınan insan içün mevsim bu mevsimdir
Kavuşmak gerçek amma, ayrı düşmek bir mecâz olsun

Bilinsin kimde cevher, kim kapılmış mâlhùlyâya
Duyan insan içün meltem süzülmüş ince sâz olsun.

Muhabbet hoş görülsün, kumsal olsun nâza bir sâha
Dudaktan vâd alıp coşmak içün artık cevâz olsun.

Edip ihtâra hacet yok, teenni kaîden amma
Gönül ister ki şâirler gönül bahsinde şâz olsun.

Edip AYEL

Hususiyetleri

★ Jack Oakie artist olalı beri bir defa olsun yüzüne makyaj yapmamıştır.

Victor Mac Laglen vaktile dünya boks şampiyonu olan Jack Jonson ile yaptığı maçta berabere kalmış olmakla meşhurdur.

★ Ceil B. de Mille avladığı tahnit edilmiş ve dört buçuk metre uzunluğunda bir çıngıraklı yılanı misafirlerine göstermekten hoşlanır.

★Kent Taylor artis olmadan önce camcılık ve bir dükkânda tezgâhtarlık etmiştir.

★ Cary Cooper cigaralarını kendi sarar ve hazır cigaralardan hoşlanmaz.

★ Dorothy Lamour'un belinden aşağıya kadar uzanan enfes kumral saçları vardır.

★ Edward Sutherland 25 senedenberi yalnız ve münhasıran Türk cigaraları içmekle ağzının tadını bildiğini isbat etmiş bir sahne yazıdır.

★ Meşhur dansöz Eleonore Whitney, küçük ayaklarile meşhurdur! İskarpinlerinin numarası 34 tür!

SEÇME SÖZLER:

★ Meşgul olmak, işte saadet budur. Gray

★ Çalışmıyan adam, işsiz adam, fenalık yapmaya hazırdır. Çalışan için böyle bir tehlike mevcut değildir. Franklin

★ Haz, zevk; çalışmanın meyva ve mükâfatıdır. Vauvenargues

★ Çalışmak bizden üç fenalığı uzaklaştırır: Can sıkıntısı, iptilâ ve ihtiyaç. Voltaire

★ Tarlasını süren fenalık yapmayı düşünmez. Çiçeron

★ Sermaye, iddihar edilmiş (istif edilmiş) iş, ise henüz filiz halinde sermaye demektir. Cobden

★ Dünya enerjik adamların malikânesidir. A. de Tocqeville

Esnaf Çarşıları ve kahveler

Enver Behnan ŞAPOLYO

İstanbul şehri eski Lonca teşkilâtına göre muhtelif çarşılara ayrılmıştı. Her sanat erbabı bir semtte toplanarak bir çarşı kurmuşlardı. Bu esnaf çarşıları Ahi teşkilâtından kalmadır. İstanbul esnafı Ahi reislerine (Ahubaba) adını verirlerdi. Bütün esnaf bu Ahubabaya tâbidi. Ahilik Selçuki devrinden kalma olup, orta zamanlarda Anadolu esnafı hep Ahi zaviyelerine bağlı idi. Selçuk imparatorluğu yıkıldığı zaman Ahiler Ankarada bir cümhuriyet kurmuşlardı. Ahilik Osmanlılarda devam etti. Hattâ İstanbul esnafı da bu ahiliğe tâbi bulunmakta idi. Sonraları ahilik esnaf teşkilâtile ahilik izlerini kaybetti. İstanbulun küçük esnaf çarşıları hep bu ahilik devrinin eserlerinden kalmadır.

Bilhassa Süleymaniye camiinin dört çevresi bir sanayi merkezi halindeydi. Halice bakan tarafı dökmeciler, demircilerle idi.. Beyazıt camii tarafı ise meşhur (Tiryaki çarşısı) adile anılmakta idi. Tiryaki çarşısı pek eski devirlerden kalıp, İstanbulun en kalabalık bir yeri idi. Şimdi burada bir iki kahve kalmıştır. Bu çarşı Asâri İslâmiye müzesine giden yol üzerinde bulunmakta idi. Burada muhtelif küçük sanatlarla uğraşan imalâthaneler mevcuttu. Bunların arasında birçok tiryaki kahveleri bulunmakta idi.

Tiryaki kahveleri bir âlemdi. Bu kahvelere, iş göremiyecek bir hale gelmiş ihtiyar sanatkârlar devam ederdi. İki büklüm olmuş ihtiyarlar günlerini bu kahvelerde geçirirlerdi.. aksakallı koca kavuklu, kırmızı kuşaklı büyük sanatkârlar görülmeğe değer bir haldeydi. Ömrünü karanlık bir dükkân içinde basit âletlerle, bir eğe, bir çekiç, bir örs veyahut bir testere ve bıçakla geçirmiş olan bu ihtiyarlar, son günlerini bu kahvelerde geçirirlerdi. Yer yüzünde Türk ustaları kadar sanata sahip vakur ve şaheserler yaratan bir sanatkâr kütlesine rasgelmenin imkânı yoktur. Şarkın hattâ o zamanlarda garbin en büyük sanat dehâları Türkler arasından yetişmekte idi. Bu Türk ustalarının elinden çıkan bu el sanatları, bugün dünya müzelerinin en kıymetli camekânlarını ve milyonerlerin salonlarını süslemektedir. Hiç bir millet bu mertebeye erişememiştir.

İşte Tiryaki kahveleri bu eski ustalar ve ihtiyar işçilerle dolu idi. Tiryaki kahvelerinin peykeleri ya mısır hasırı veyahut kar keçesile örtülü idi. Bu sedirlerin üzerine minderler ve arkalarına da yastıklar dayanırdı. Bu kahvelerde yoğurt kâsesine yakın büyüklükte fincanlarla kahve içilirdi. Bu ihtiyarların bir elinde bu iri fincanlar, diğer ellerinde ise uzun çubuklar bulunarak çubuk içerlerdi. Bu çubukların lüleleri kahvenin ortasına kadar uzanırdı. Bazıları da nargile içerlerdi. En iyi lüleler Babıâlinin arkasında Alemdar köşkü karşısındaki lüleci dükkânlarında yapılırdı. Bütün bu kahvelerde şu levha yazılı bulunurdu:

Gönül ne kahve ister, ne kahvehane
Gönül ahbap ister, kahve bahane!

Bir köşesinde de:

Ehlikeyfin keyfini kim tazeler..
Taze elden taze pişmiş taze kahve tazeler!...

Diye levhalar göze çarpardı.. bu kahvehanelere ihtiyar ulema, tarikat şeyhleri, mülkiyenin yüksek memurları da gelirdi. Fakat bunlar yalnız kahve içerler ve enfiye çekerlerdi. Enfiyelerin en meşhuru Kâni enfiyesi idi. Bu enfiyeyi Sultan Mahmudun kahvecibaşısı Kâni Bey icat etmişti.. Bu zat Evkaf Nazırlığında bulunmuştu. Bir de Hint ve frenk enfiyeleri vardı. Esnaf ise çubuk içerlerdi, bunları kendileri taşımakta idi. Geçme çubuklar üç parça olup, lülesi, emamesi çuhadan bir kese içinde taşınırdı. Nerkis adlı çubukları vezirler ve zenginler kullanırlardı. Bu çubuklar kayıklarda ve hususî odalarda kullanılırdı. Paşa vezirlerin huzurunda ise daha uzun çubuklar kullanılmakta idi.

Bu tiryakilerin bir kısmı da afyon çekerlerdi. Bu tiryakilerin üzerlerinde tütün tabakası, tömbeki kutusu, enfiye kutusu, macun kutusu, afyon kutusu, peynir şekeri kutusu, çakmak ve kav bir de çubuk torbası bulunmakta idi. Afyon çekenler üzerine peynir şekeri yerlerdi. Enfiye ilk defa İstanbula 1050 Hicrî tarihinde bir Yahudi tarafından sokulmuştur. Kurşunlumahzen civarında bir dükkân açarak (Burun otu) diye satmıştır. Az zamanda birçok tiryakileri türeyerek enfiye derhal İstanbulda taammüm etmiştir. Enfiye kutularının şaheserleri vardır. En meşhur enfiyelerden biri de Bulgaristanda bir çam yaprağından yapılan (Prot) adlı enfiyedir. Bu da pek makbuldü.

Tiryakiler çarşısında bir de (Zenci esirler pazarı) bulunmakta idi. Beyaz esirler Avretpazarında satıldığı halde, siyah esirler burada satılırdı. Siyah köleler, binaların önünde alıcılara teşhir edilir.. Kız zenci esirler ise; odalarda bulunurlardı. Bu binaların demirden kapıları vardı. Zenginler evlerine zenci cariye ve köle almak istedikleri zaman buraya gelirler.. pazarlığını yaparak buradan bir esir alarak evlerine götürürlerdi.

Süleymaniye civarının en meşhur sanatlarından biri de (Altın varakçılar) dır. Bu altın varakçılar, camilerin kubbe ve minare alemlerinin

248

üzerindeki altın kaplamayı yaparlardı. Altını bir çekiçle öyle bir şekilde döğerlerdi ki, altın bir ince kâğıt tabaka haline gelir. Bunu minareden attıkları zaman yere bir kâğıt gibi ağır, ağır düşerdi.. sonra bu altın varakı alemin üzerine kaplarlardı. Bu sanat şimdi unutulmuştur. Bunu yapan ustalar artık yoktur. Bu alemlere altın sürülmez, bu şekilde bir altın varakla kaplanırdı. Bu esnaf sonradan Simkeşhaneye nakledilmiştir.

Yine Süleymaniyede en meşhur sanatkârlar muşamba fenercilerdir. Eski devirlerde gece sokağa çıkanlar fener taşımağa mecburdular. İki nevi fener vardı. Biri muşamba fener, diğeri de çerçeveli cam fenerdi. Muşamba fenerler üç kısımda: Büyük muşamba fenerleri vezirler gece bir yere gittikleri zaman bindikleri hayvanın önünde seyisler taşırdı.. orta muşamba fenerleri ise ayvazlar taşırdı. Küçük fenerleri de halk taşırdı. Üzerinden bastırılınca kapanır ve cebe konulurdu. Cam fenerler ise dükkânlara asılır veyahut bahçelere konulurdu. Yahut evlerin önüne konulur. Sokak bu suretle aydınlatılırdı, bunu bir takım hayır sahipleri asarlardı.

Tiryakiler çarşısının bir de meşhur esnafı divitçilerdi.. Divitler gümüşten veyahut sarı pirinçten imâl edilirdi. Divitler bugünkü mürekkep hokkalarının yerini tutmakta idi. Divitlere kamış kalem, kalemtıraş, kalem ucu açmak için kemikten yapılmış makta konulurdu... Divitler belde sarılı kuşağa sokulu olarak taşınırdı. Divitleri talebeler, kalem efendileri, kassam kâtipleri, tüccar ve esnaf yazıcıları taşırlardı. Şimdi Divitçiler, Muşamba fenerciler, altın varakçıların hepsi kaybolmuştur. Bu sanatı yapanlar ortada yoktur.

Süleymaniyede bu Tiryakiler çarşısı ve kahveleri Meşrutiyete kadar mevcuttu. Fakat Meşrutiyetten sonra Avrupa malları Türkiyeye geldiğinden bütün bu Türk sanatları tarihî rollerini bitirerek munkariz olmuşlardı. Tiryakiler çarşısı bir hâtıradan başka bişey kalmamıştır. Hattâ bugün unutulmuş bir haldedir. Şimdi ol yerin yerinde yeller eser!.. Ne bu el sanatları ve ne de bu ihtiyar sanatkârların işten el çektikten sonra toplanıp oturdukları tiryaki kahveleri kalmıştır.

İçlerinde gönül ne kahve ister ne kahvehane, gönül ahbap ister kahve baha ne! yazılı bu kahvehaneler kaybolmuştur. Bütün bunlar henüz o zamanlar hayatı yaşamış olan Osmanlı imparatorluğunun son bakiyeleri idi. Yeni hayat bunları kökünden temizlemiştir.

Kültürpark Tenis Kulübü

(Baştarafı 6 ncı sayfada)

nerek, takdirlerini ve klübün inkişafı hususundaki temennilerini klüp reisi ve arkadaşlarına izhar etmiştir.

İzmirin enerjik ve faal valisi, Şefik Soyer spor işlerine de önemli bir ilgi göstermiş bulunuyor. Bu arada Tenis klübüne müzaheretlerini vâdetmiş bulunuyorlar.

Tenis klübü kış için çok güzel ve kapalı kortlara maliktir. Müteaddit soyunma ve giyinme yerleri, duş banyoları, mükemmel bir surette tefriş edilmiş salonları vardır. Dört büyük ve gayet muntazam tenis kortuna, malik bulunan klübün ayrıca son derece itinalı yapılmış ve her zaman memleketin en güzidelerini içine toplayan 300 - 500 kişilik trübünü mevcuttur. Bugün 150 faal oyuncusu vardır. Bunların arasında büyük bir istikbal vad eden oyuncular yetişmektedir.

Başkan Ali Halim Bayer, klübün son yıllardaki çalışmaları arasında gençlerin bu güzel sporu mükemmel surette öğrenmelerine gayret sarfetmiştir. Müptedi gençlere mütehassıs bir İngiliz öğretmeninin ders vermesi temin olunmuştur.

Klübün her bakımdan ileri bir hale gelmesi yolunda yılmadan çalışan Halim Bayerin gayretlerile güzel tenis müsabakaları tertip olunmakta ve çok zevkli anlar yaşanmaktadır. Sayın başkanın tertip ve teşviki cidden çok iyi neticeler doğurmuş bulunuyor. Dört senedir federasyonun tertip ettiği üç şehir arası, Ankara - İstanbul - İzmir tenis müsabakalarında çok iyi neticeler alınmıştır.

Klüp reisi Ali Halim Bayere veda ederken, hem gösterilen yakın alâkaya teşekkür ediyor ve hem de bu güzel başarılarına olan hayranlığımı ifade etmeye çalışıyordum.

Halit Oğuz KİPER

İSTEDİKLERİM!

Gök; izin vermesin bulutlarına
Yapraklar dökülsün bu susuzluktan.
Bir mevsim düşerken yollarımıza
Gözlerin kapansın uykusuzluktan.

Dal, bizden gizlesin tomurcuğunu
Ağaç; gölgesini vermesin bize.
Biz böyle kırlara yatmış, uyurken
Akşamı örtüver üzerimize.

Hamdi IŞIKLI

O ŞARKI

Dokunduğun her telde dile geldi bir ömür;
Çevirdin uzaklaşan yılları birer birer.
Ve kimbilir kaç eski sevgiliyi görmüştür
Benim gibi şahilde sazını dinleyenler?

Geçmiş günler ne kadar olsa da güzel, süslü
Nihayetsiz bir acı veriyor tahayyülü
Bu gece mızrabınla eştiğin sıcak külü
Tutuşturmak istersen o şarkıyı çalıver.

Süreyya ENDİK

249 MİLLİ KÜTÜPHANE ANKARA

Cinarallı, S. 146, C-6, 15 Tem. 1944, s. 12

EDEBİYAT TENKİDİ:

Uzun cümle, kısa cümle

O. S. O:

Ahmet Hamdi Tanpınarın (Ülkü) dergisinde çıkan mümtaz bir yazısında bir nokta dikkatimi çekti: Cümlelerin uzunluğu. Vâkıa, cümlenin bünyesi fikrin bünyesine tâbidir. Zaman zaman cümleler uzanır veya kısalır. Hattâ uzun cümlelerin, bazan bir fikrin nüanslarını anlatmıya daha elverişli olduğunu da kabul ediyorum. Amma, bir dilin de cümlelerin uzunluğu bakımından ayrı bir imkân ve kabiliyeti olduğunu da teslim etmek icap eder, zannındayım. Meselâ, Fransızca için pek vazıh ve pek tabiî görünen bir uzun cümle Türkçede aynı vasıfları muhafaza edemez. Fiilin sonda gelişi buna bir sebep diye gösterilebilir. Bizim cümlelerimiz uzadıkça fikrin de yavaş yavaş vuzuhunu kaybettiği seziliyor. Bir misal olmak için Ahmet Hamdi Tanpınarın bu itinalı yazısından şu cümleyi alıyorum:

«On bir gün, belki daha fazla süren, geceleri çadırda, böcek seslerinin geniş bir dut yaprağı gibi dört bir yanından yeyip bitiremedikleri sonsuz tabiat içinde, değirmen veya dere uğultularını dinliyerek, çobanların birbirini çağırdıkları seslerle karanlıkta fazla kımıldanan hayvanları azarlıyan yahut gecenin topladığı hayaletlerden ürken bekçi köpeklerinin havlamalarile ürpererek, sabahları kırıcı bir soğukta donmuş ellerimin farkında olmadığım hareketlerine şaşarak geçen bu yolculuğu hiç unutmam.»

«On bir gün süren bu yolculuğu hiç unutmam.» diye kısaltılabilen bu cümlenin imtidadında berraklığını bozan birşey yok mudur? Bu cümledeki fikirler, ana fikre kısa cümlelerle bağlansaydı daha vazıh olmıyacak mıydı? Acaba o zaman, yazı güzelliğinden birşey kaybeder miydi?

Uzun cümlelerin dilimize düşünce farklarımızı belirtmek ihtiyacından ziyade, bir üslûp yeniliği arzusundan ve Fransızcanın tesirile girdiğini sanıyorum. Edebiyatı cedidede Halit Ziya Uşaklıgil, bize bu hüneri göstermişti. Onları beğenmiştik. Fakat biraz sonra yorulmıya başladık. Türkçe tabiî ölçüsüne doğru gitmeğe başladı. Edebiyat tarihinde, ilk nesirlerin kısa cümlelerle yapıldığını görüyoruz. Maksadı neşretmek için yazılan ve geniş kütleye hitap eden yazılar bu karakterini muhafaza ediyor. Nesir edebileştikçe, kelime oyunları ve lâfız sıfatlarile cümleler uzanıyor. Bunun son merhalesi olan Veysi ve Nerkisi'de artık içinden çıkılmaz hale geliyor. Resmî kitabet te edebî nesre uygun bir tarzda devam ediyor. Nihayet, buna, devlet müdahale etmek zorunda kalıyor. Cevdet Paşa, (Kısası Enbiya) sında kısa cümlelerle edebî nesrin pek güzel örneğini veriyor. Edebiyatı cedideden sonra Türkçe tekrar kısa cümlelere dönüyor. Bugün, yine uzun cümlelere doğru bir akış sezilmektedir. Bu eğer son zamanlarda Türk güzideleri tarafından çok okunan Fransız muharriri Prust'un tesir ve taklidile olmuyorsa, muhakkak nesirde yenilik ve şahsilik arzusundan gelmektedir. Uzun cümlelere, bugünün çok beğenilen iki nasirinde, Ahmet Hamdi Tanpınarla Abdülhak Şinasi Hisarın eserlerinde en çok rasgelmekteyiz. Bu iki güzide muharririn değerleri aleyhinde hiç bir şey söylemiyorum. Sanatkâr için istediğini yapmak salâhiyetini de tereddütsüz kabul ediyorum. Fakat bir dili, kendi bünyesi hilâfına yürütmeğe uğraşmaktan pek fayda geleceği zannında değilim. Sanatkârlarımız, kudretlerini dili tabiî akışı istikametinde sarfetseler bize daha çok şey kazandırırlar. Çünkü dil müşterek bir müessesedir. Onun grameri ve sentaksı üzerine tesir etsek bile bu tesir pek az ve pek geçici olur. Sarfedilen emeğe değmez.

O. S. O.

GÖRÜŞLER

TEMPO MU TUTMUŞLAR?

Gazetede okudum: Küçükçiftlik parkında gece bir buçuğa kadar içip eğlenen iki müşteri, dönüşte bestekâr Salâhattin Pınar ve klarnetçi Şükrü ile bir otomobile binme meselesi yüzünden gürültü çıkarmışlar. Garsonlar da curcunaya iştirak edince iş büyümüş. Polis müdahale etmeğe mecbur olmuş. Hepsi derlenip toplanıp nezaret altına alınmışlar. Şimdi müşteriler, musikişinaslardan, musikişinaslar müşterilerden dâvacıymış. Peki ama, bu curcunada garsonların işi ne? Bahşişlerini az mı almışlar? Yoksa, vazife icabı deyip bestekârla arkadaşının giriştiği bu kavgada, musikideki darp usulünce tempo mu tutmuşlar?

YENİ NEŞRİYAT

BOGAZİÇİ ŞİİRLERİ

Uğur Kitabevi. Fiyatı 1 lira

Değerli genç şairlerimizden Hikmet Şinasi Önol, İstanbulun fethinden bu güne kadar Boğaziçi için yazılmış şiirlerden, bu isimde bir antoloji meydana getirdi. Hikmet Şinasi Önol, kitabın başlangıcında şöyle diyor:

«Türk doğmanın iftiharile Boğaziçinde gezerken Allahın bizi ayrı bir muhabbetle sevdiğine inanırım. Göğsüm biraz daha gerilir.

Benim gibi, ömrünün ilk günlerinden beri bütün gençliği o sihir ve füsun ikliminin koynunda geçenler elbette onların âşıkıdırlar. İşte (Boğaziçi şiirleri) bu duygunun belirisidir, delilidir. Onu hazırlarken en büyük şöhretten, en kıdemsiz şaire kadar Boğazı mevzu edinenlere şu sahifelerde yer vermeğe çalıştım.»

Eser, hakikaten bu dikkatle toplanmıştır. Büyük şair Nedimin şiirlerinin bu sayfalarda Boğazın berrak suları gibi akıp gittiğini görüyor. Yahya Kemalle karşılaşıyor. Mithat Cemali, Faruk Nafizi... hasılı Boğazı terennüm eden bütün şairlerimizi buluyoruz. Bana yalnız, Boğaziçi için yazılmış şiirlerin en güzeli olan Yahya Kemalin şu harikulâde matlâ gazeli eksik geldi:

Aheste çek kürekleri mehtap uyanmasın
Bir âlemi hayale dalan ab uyanmasın

Acaba, bu manzume tamamlanmamış ve henüz neşredilmemiş midir? Böyle bile olsa dilden dile dolaşan bu beyti Hikmet Şinasi Önol, bu güzel kitabına almalıydı. Bize çok kıymetli bir eser verdiğinden dolayı kendisini hararetle tebrik ederiz.

BİRAZ DA GÜLELİM

NEDEN KORKAYIM?

Köylünün biri günah çıkarttığı sırada bir koyun çaldığını papaza söyler. Papaz:

— Koyunu geri ver!

Der. Köylü der ki:

— Veremem. Çünkü kesip yedim.

— Öyleyse doğru cehenneme gireceksin. Zira yarın ahirette koyun meydana çıkıp senin hırsız olduğunu söyliyecek.

— Koyun meydana çıkacak mı?

— Çıkacak!

— Öyleyse neden korkayım? Koyunu tutar sahibine veririm.

AKSİLİK

Ziyaretçi, evin uşağına:

— Bay, burada mı?

— Yok efendim.

— Yok ha.. Olsaydı ona gösterirdim. Geldiği zaman benim için söyle: Kendisini burada bulsaydım ayağımın altına alıp canını çıkartacaktım.

Hizmetçi:

— Ah, efendim... Her gün bir saatte burada bulunuyordu. Bugün aksi gibi sokağa çıkacağı tuttu!

MAKSAT?

— Kızıma günde altı saat piyano çaldırıyorum!

— Altı saat çok değil mi? Sonra kızı piyanodan soğutursunuz?

— Zaten benim de maksadım o...

İKİ ARKADAŞ

— Azizim, bizim bayan ne istiyeceğini bilmiyor!

— Talihim varmış, bizimki biliyor.

İSTİKBAL ENDİŞESİ

İki daktilo arasında:

— Yeni girdiğim yerden hiç memnun değilim. Orada benim için istikbal olmadığını girdikten sonra anladım.

— Neden? Ticarethanenin işi yolunda değil mi?

— Hayır, işi yolunda... Fakat ticarethanenin sahibi evli...

— Kızım, yine kocanla aranızda ne var?..
— Daha ne olsun anne?.. Sen varsın!

— Akbaba refikimizden —

ÇOCUK NÜKTELERİ

— Bütünlemeye kalmazsan sana bir bisiklet almayı vâdetmiştim. Halbuki sen büsbütün sınıfta kalmışsın. Son sömestrde ne yaptın, haylaz!

— Bisiklete binmeği öğrendim babacığım!

— Kadınların erkeklerden fazla yaşadığı doğru mu kızım?

— Evet baba! Hususile dul kadınlar!..

İşine giden baba:

— Bak kızım, masanın üstünde bir şey unutmuş olmıyayım.

— Bir şey bırakmamışsın babacığım. Hattâ bugünkü harçlığımı bile...

Baba anneye sofrada:

— O kadar sert bir pirzola ki ne diş kesiyor, ne bıçak!

— Başka bir bıçak getireyim baba!

Yine sofrada:

— İnsan bugünkü işini yarına bırakmamalı.

— Öyleyse baba, şu kirazları ver de bitireyim bari!

— Baba! Şu on kuruşu bozar mısın?

— İki tane çeyrek mi istiyorsun?

— Hayır! Bir tane yirmi şeklik kâfi!

— Oğlum! Sana kaç defa ağzına bu fena sözleri almamanı söylemedim mi?

— Ağza alınmıyacak lâfları niçin icat etmişler öyleyse... baba!

Telgraf memuruna:

— Babam telgraf çekmek istiyor.

— Al şu kâğıdı. Üzerine yazacağını yazsın.

— Yazmasını bilseydi telgraf çeker miydi!

Sofrada:

— Dikkat et kızım! Baş parmağın çorbanın içine dalmış.

— Zarar yok baba. Çorba sıcak değil!

— Yine hurma yemişsin oğlum! İşte yerde br çekirdek...

— Onu yiyen başkası. Ben çekirdeğile beraber yiyorum baba!

MİLLİYETÇİ DERGİLER

YAZ'A VEDA

— 1 —

Günlerce esen rüzgâra sinmiş,
Mevsim dökülen pembe teniyle;
İklim kalakalmış deseniyle
Sevsen de, sevilsen de senin miş!

— 2 —

Engin lere boş martılar inmiş!
Renkler kokular kalma bahardan;
Kuşlar kanat açmış kıyılardan
Mevsim sonu günler ne serinmiş!

Ö. Edip CANSEVER

Şehit olacağım

Doğuda yanarken güneş taç gibi
Mermi kaynatacak savaş ocağım.
Düşmana inerken Türk kırbaç gibi,
Evimden son şehit ben olacağım.

Ufukta süngümüz alevden bayrak,
Düşmanın bağrında dalgalanacak,
Gövdeler göklere uçan bir yaprak
Evimden son şehit ben olacağım.

Zafer için ölmek Türk'ün ülküsü,
Cephede kanımdır göğsümün süsü.
Söylerken nişanlım hasret türküsü.
Evimden son şehit ben olacağım.

Bir akşam varacak köyüme künyem
Zaten şehit: Babam, kardeşim, dedem,
Bana da bir türkü yakacak annem,
Evimden son şehit ben olacağım.

Cahit OBRUK

AĞRI İLE SAVAŞTA
»Bayer« MARKASI

İnsanlık tarihi, aynı zamanda ağrının da tarihidir. Hastalık, salgın ve yaraların sebep oldukları ıztıraplar ölçüsüzdür. Fakat bu gün insanlar ağrıya galebe çalmışlardır! Modern Alman ilmi, tesirli olarak ağrıyı gidermiştir. İlâçlar, hergün görülen ufak tefek ağrıları giderdiği gibi, ağrı duyurmadan en zor ameliyatları mümkün kılar. Ağrı ile savaşta kullanılan ilâçların ön safında »Bayer« markası bulunur.

Aylık Ansiklopedi

SAHİBİ :
SERVER İSKİT

İkinci numarası çıktı.

Eşsiz bir kültür ve bilgi hazinesidir

BEYAZ SELVİ

Halide Nusret ZORLUTUNA

TEFRİKA : 21

Üstelik, Dündarın; ardı arası kesilmiyen hummalı mektuplarının uyandırdığı iki türlü duygu arasında da zavallı kalbi tuzağa düşmüş bir kuş gibi çırpınıyordu. Genç adamın yazılarında günden güne artan humma ve melânkoli, kadına ihtirazla karışık bir ıstırap vermeğe başlamıştı. Ona galiba acıyordu ve bu gibi meselelerde «merhamet» in bir tehlike işareti olduğunu — kendi kendine itiraf etmek istemiyerek — biliyordu!

Bundan başka, yine bu hınzır mektuplar, onun kocasına karşı olan sonsuz itimadını iyiden iyiye sarsmış, gönlünün tatlı sükûnunu bozmuşlardı.

«Şüphe» nin kara, korkunç pençesi nihayet —yirmi yıldan sonra— onun yüreğine de tırnaklarını batırmıştı. Ve okadar katî bir inanışın güzel sükûnu içinde bütün bir gençliği geçirdikten sonra bu şüphe, kadının kalbinde dayanılmaz bir acı oluyordu; hem de tatsız, sefil bir acı.

Şüphe içinde yaşamak onu dalgın ve hırçın yapmıştı. Canından çok sevdiği çocuklarına bile sitizleniyor, tersleniyordu. Bir an evvel bu kararsızlıktan kurtulmak, korkunç hakikatle karşı karşıya kalmak için bir teşebbüs yapmağa da cesareti yoktu. Dündarla yüz yüze gelmeği de en çok bunun için istemiyordu.

Onunla karşılaşmamak için bu yıl İstanbula gitmeği bile geciktirdikçe geciktirmişti. Çocuklar «İstanbul!» diye «deniz» diye sızlanıyorlardı. Doktor, gitmeleri lâzım geldiğini söylüyordu. Nadidenin içinde de deniz hasreti par par yanıyordu. Fakat işte Dündardan korkuyordu! Bu korkunun binbir sebebi, onun şuurunun altında saklı idi. Bunları tahlil etmekten de aynı şekilde korkardı. Belki de —kendi kendine asla itiraf etmeksizin— doktoru burada mevhum sevgilisiyle yalnız bırakmaktan da çekiniyordu.

Fakat nihayet Dündarın bir mektubu, doktorun «mevhum sevgilisi» ni apaçık ortaya koydu: Adıyle, sanıyle, adresiyle!

Şöyle yazıyordu:

«..... Bu ihtiyar çapkının çılgınca âşık olduğu, dizlerine kapanarak, ilânıaşk ettiği kızın adı Gültendir. Ufak tefek esmer gözlü bir kız; orta halli bir aile kızı,

O ihtiyar budalaya olan büyük itimadınızı bildiğim için bu kız hakkında esaslı, etraflı malûmat topladım, size onun ev adresini, mektep adresini de takdim ediyorum. Kız, Devlet Konservatuvarında talebedir. Fakat kendisini görmek için evine, okuluna kadar yorulmağa hacet yok. O, haftanın üç gününde sayın eşiniz bayın kabinesinde bulunuyormuş. Pazartesi, çarşamba, cuma günleri saat beşten sonra giderseniz— ve içeriye girmeğe muvaffak olabilirseniz — kendilerini bir arada görürsünüz.

Bu saatlerde faziletli doktor, eşiğinde ıstıraptan kıvranan, bayılan düşüp ölen dahi olsa, kapısını açmıyormuş! Bunun için «girmeğe muvaffak olabilirseniz» kaydını koydum!

İşittiğime göre kızcağızın bu çıplak başlı meşhur doktorun metresi, hattâ karısı olmağa niyeti ve hevesi yokmuş... Mamafih böyle şeyler pek te belli olmaz ya, neyse... Yani şimdilik kıza alay lâzım, belki biraz da para. O ciheti pek iyi bilmiyorum. Sadece iri ve kıymettar bir dizi inciden haberim var.....»

Genç bestekâr, bu derece zalim, alaycı, küstah bir ifade ile hakikati böylece bildirdikten sonra birdenbire tekrar zebunleşiyor, eğiliyor:

«... Affet beni, diyordu, benim güzel kadınım! Büyük kadınım! Affet! Seni üzdüm... Fakat ne yapayım, seni bu vaziyette görmeğe tahammülüm yok. Senin başka kadınlar gibi aldatılmana ve gaflet içinde bunu kabul ederek âlem nazarında gülünç olmana tahammülüm yok, anlıyor musun?... Sen ki o kadar herkesten başka, herkesin fevkinde harikulâde bir kadınsın...

Sana acıyorum, Nadide, evet, ben! Sana acıyorum!

Ben bir senedenberi senin için, senin karşında paramparça oluyorum, sen bana bir kerecik acımadın. Fakat işte ben sana, içim yanarak, acıyorum. Seni bu vaziyete düşmüş görmektense ölüme razıyım. Evet, ölüme, senin ve benim ölümlerimize.

Düşün, Nadide, niçin yaşamalı?.. Bu hayat böyle sürünmeğe, sürüklenmeğe değer mi?.. Bütün bir gençliği sevmediğin ve seni sevmiyen bir adamın peşinde tatsız bir rüya halinde geçirmek ve sonra...

Değmez kadınım, değmez... İnan ki değmez! Senin artık o evde meşhur ve çapkın ihtiyar doktorun güzel, beyaz kadın rolünde yaşaman mânasız, hattâ gülünç.

Bana gel, Nadide. İster beraber yaşamak, ister beraber ölmek için.

Ben, ikisine de hazırım.

Ben, ikisine de bin canla razıyım!»

.....

Sıcak, durgun bir ikindi saatiydi. Uzakta bir saat beşi çaldı! Beşi! Ve her vuruşu, Nadidenin kalbine ateş bir parmak uzatarak, sonunda onu ateşten bir pençenin içine alıverdi.

Saat beşti!

Masanın üstündeki çıplak kadın heykeli, vücudunun harikulâde tenasübüne mağrur, gülümsüyordu!

(Devamı var)

MİLLÎ PİYANGO

Talihim yok demeyin! Sizin gibi talihinden şikâyet eden bir çokları bir Millî Piyango bileti almak suretile 50 bin lira kazandı ve hiç ummadığı bir zamanda zengin oldu.

Unutmayınız ki bir Millî Piyango bileti almakla ayni zamanda memleketinize de hizmet etmiş olursunuz!

Sahibi: Orhan Seyfi ORHON
Cumhuriyet matbaası — İstanbul

253